

הולנוע

פגישות

כוכב בר-מוזל

למרות שבין פסטיבל קאן לפסטיבל מונטריאול מפרידים ארבעה חודשים, הרי למעשה מונטריאול ניונה עדיין מסל ה-סרטים של קאן: הסרט שנעל את שוק הסרטים בקאן, כוכב בר-מוזל, משהוקרן שם בהקרנה נוספת, אחרי שנתפזרו כולם, בסיועה של הפסקת החשמל (שהיתה חלק משביתת מחאה כללית), הוא זה שפתח את פסטיבל הסרטים במונטריאול, לפני כמה ימים.

כבוד זה נפל בחלקו בעיקר משום שהוא הפקה קנדית, וזהו בדיוק חוסר המזל שיש לתעשייה הישראלית עם הכוכב בר-מוזל. שכן בפגישה עם במאי הסרט, שנערכה בקאן, בפגישות דומות אחרות עליהן דווח במדור זה, הסתבר, שלמעשה ראוי היה שסרט זה ייעשה בכסף ישראלי, וחבל, מה חבל, שלמקס פישר, הבמאי, נמצאה אוזן קשבת דווקא בקנדה הרחוקה, ולא בישראל הקרובה לליבו, כשהנושא שלו הוא נושא שכל-כך קרוב לליבה.

גישה מקורית. הכוכב בר המזל אינו אלא הטלאי הצהוב, שנדרשו היהודים לעונד בימי השואה הנאצית, ילד יהודי בשם דויד גולדברג, המוצא עם הוריו מיקלט בכפר קטן בהולנד, רואה בו את סמל השריף שבמערבונים. כרגע שבו מק' בל הכוכב הצהוב אור חדש ותוכן חדש

ברט מארקס בתפקיד דויד גולדברג, כ"כוכב בר-מוזל" להיות כמו ג'יסי גיימס

חלומות, שמצא דרך להפצה מצומצמת בלבד בתיקולנוע לסרטים אמנותיים. ואז הדליק אותו הרעיון של טופור: "סיפור על ילד המשתגע אחרי מערבונים. הוא מכיר את ג'יסי גיימס מלפני ומלפני. ביום אחד, כשהוא מסתגר בכפר קטן ליד אמשטרדם, נקראת מישפחתו לבית המועצה המקומית, ונדרשת לעונד את הטלאי-הצהוב. מרגע זה ואילך הוא מחליט שהוא הינו השריף. לא, הוא אינו מטומטם, ושום דבר לא השתבש בשיכלו. הוא פשוט מחליט לבחור בין המשמעות שיש לכוכב זה בעיני הגר-מנים לבין המשמעות שיש לו בעיניו. והרי השריף מסמל בעיניו את הצדק, כשם שמגן-דויד, שצורתו דומה לצורת כוכב, מסמל בעיני היהודים את כוחו של ה' אלהים, דהיינו, את הצדק."

קודש הקודשים. אבל מה שנראה בעיניו של פישר כסיפור מקסים, הסתבר כוויא דולורוא בהמשך. הסיפור אמנם צריך היה להתרחש באמשטרדם, עקב ה' צרכים ההיסטוריים שלו, אבל פישר קיווה למכור את הרעיון למפיק ישראלי. לפתעתו, עיקמן כולם את האף, השואה לא נראתה סחורה מפתה די הצורך, (או טרם הוצגה הסידרה שואה) והניסיון להציג את הטראומה הלאומית באור חדש ושונה,

רוד שטייגר בתפקיד קודונד גרמני תרומתה של הוליווד

היה בעיני רבים חילול ופגיעה בקודש הקודשים. "דווקא שני מפיקים גרמניים רצו להפיק את הסרט" מגחך פישר, "ולבי סוף היה זה המפיק הקנדי קלוד לז'ה, שלקח את כל הסיכונים הכספיים על עצמו". וכך, לדבריו של פישר, נתאפשרה ההפ'קה בתקציב נמוך כליכך, שהוא מתבייש לנקוב בו, מה עוד שההסרטה בהולנד נהנתה מהנחות חסרות תקדים, שבהן זכה בזכות המכרים הרבים שעשה לו כשעבד בארץ זו.

פישר גאה מאוד בליהוק שלו, ואינו חוסך מהמאות משני הכוכבים הצעירים שלו איזאבל מו'יאנס וברט מארקס, שהוצבו לראשונה בקאריירה שלהם לצד שחקנים מגוונים כלאו'ז פלצ'ר, לו ג'אקובי ורוד שטייגר. את שני הצעירים גם הביא עימו לקאן, כשהוא מרעיף עליהם מהמאות כאב הגאה בילדי טיפוחיו.

דויד המקורי, כשליהקנו את הסרט חיפסנו לתפקיד הילד, דויד גולדברג, נער

ז'אן גאסקון (הבומר) לו ג'אקובי (האב) איזאבל מו'יאנס (החברה) ואיבון דופור תרומתה של קנדה

במאי מקס פישר ושחקן ברט מארקס בשעת הראיון בקאן רציתי מפיק ישראלי

לחמו צבאות רומל בצבאות מונטגומרי, ובאלכסנדריה חששו שמא יגיעו הגרמנים לגבולות מצרים, אבל היתה זו הפעם היחידה שאני זוכר כתקופה של אי-ביטחון עבור יהודי אלכסנדריה. במשך כל השנים הללו, ולאחר מכן, לא ידענו פחד מהו, והיינו ביחסים נפלאים עם הסביבה. עד שבא מיבצע סיני, ובעקבותיו גירוש יהודי מצרים על-ידי נאצר. אם כי יצאתי ממצרים לפני כן, הרי בשנת 1958 גורשתי ממנה הלכה למעשה."

פישר, שבמצרים עסק בהפקת סרטים אמנותיים ותיעודיים, והתמחה בתולדות מצרים העתיקה ותיעודה הקולנועי לשימוש אקדמי, מצא עבודה בכל מקום אליו הגיע. כשהוא מצוייד בשליטה בכמה שפות, אחד הכישרונות האופייניים לילידי אלכסנדריה, עבד ברומא, בפאריס ובאמשטרדם, שם עשה סירטי פירסומת וסירטי תעודה, ובי הולנד גם הקים חברת-הפקה משלו. בסרטים עלילתיים ניסה מזלו פעמיים: הוא עשה סרט על יסוד האיגודים המיק' צועיים בשנת 1908, וסרט נסיוני בשם

אפשר להבין כיצד אפשר להראות קורותיו של נער בשואה דרך קומדיה רומנטית, מבלי לפגוע כהוא זה ברצינות המאורעות שפקדו את העם היהודי. אבל מסתבר שדווקא גישה מקורית זאת הפחידה כל ישראלי שהתבקש להשקיע בתסריט ש- הביא פישר, שפותח על ידו על-פי רעיון מקורי של רולאן טופור, מי שעשה את הסרט כוכב הפרא, יהודי-פולני שנולד בפאריס, וידוע כאחד המאירים והמחזאים המקוריים והפוריים בימינו.

ימי אלכסנדריה. "זאת היא אידיאה טופורית מובהקת", סיפר פישר בהתלהבות של מי שדורך לראשונה על הקרקע ה' בוערת של פסטיבל קאן. "היה לי המזל הנפלא לעבוד עם ג'ק רוונטאל, תסריטאי שכבר זכה שלוש פעמים לפרס האוסקר, והוא מבריק, פשוט מבריק."

התלהבותו של פישר טבעית למי שטיפח בעצמו סרט במשך תקופה ארוכה, "אני בעצמי לא עברתי את השואה, היה לי המזל הנפלא להיוולד באלכסנדריה. אמנם היו גם לנו רגעי חרדה, כשבאלי-עלמיין